

SITOWISE

Matkaketju- pilottivaihtoehdot Kainuussa

LOPPURAPORTTI
16.12.2024

Johdanto

Kajaanin lentoaseman sekä Kainuun kuntakeskusten ja matkailualueiden välinen liikenne perustuu nykyisin yksityisautoiluun ja taksimatkoihin. Aiemmin Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus järjesti lentoasemalle liityntäliikennettä, mutta lopetti yhteyksien järjestämisen vuoden 2023 alusta alkaen.

Tämä työ toteuttaa Kainuun liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitetta matkaketjujen kehittämisestä liikenteen solmupisteistä kuntakeskuksiin ja matkailualueille. Työssä on selvitetty liityntäliikenteen nykytilaa, tarkasteltu muualla Suomessa toteutettuja vastaavia pilotteja, esitetty kaksi vaihtoehtoista konseptia pilotin järjestämiseksi sekä viimeistelty Kainuuseen parhaiten sopiva konsepti suositukseksi. Työn aikana on haastateltu alueen kuntia ja muita keskeisiä toimijoita sekä järjestetty keskustelutilaisuus keskeisille sidosryhmille. Työn lopputuloksena on esitetty suositus liityntäliikenteen pilotointikonseptista. Pilotin toteutus edellyttää rahoitusta ja tahon, joka toimii liikenteen tilaajana.

Työtä on ohjannut ohjausryhmä, johon ovat kuuluneet Kainuun liitosta Sanna Schroderus, Sanna Nikola-Määttä, Martti Juntunen ja Minna Komulainen.

Työn ovat laatineet Anni Karelehto (projektipäällikkö), Arttu Rissanen ja Matleena Lindeqvist Sitowise Oy:stä.

Liityntäliikenteen nykytila ja tarpeet

Kajaanin lentoyhteydet

Kajaanin ja Helsingin välinen lentoliikenne toteutetaan Traficomin ostoliikenteenä. Traficomin sopimuskumppanina lentoja operoi Finnair. Lentoja on päivittäin 1–2 vuoroparia (lukuun ottamatta poikkeuksia kuten juhlapyyhiä). Viikossa on yhteensä 10 lähtevää ja 10 saapuvaa lentoa.

Kajaanin ja Helsingin välisten lentojen sopimuskausi on 29.4.2024–31.3.2026. Sopimus sisältää option helmikuuhun 2028 asti.

Kansainvälinen matkanjärjestäjä TUI aloittaa lennot **Amsterdamista Kajaaniin** talvikaudeksi 2025. Lentoja liikennöidään 17.1.–14.3.2025 välisenä aikana joka perjantai. TUI tarjoaa asiakkailleen Kainuuseen pakettimatkoja, yksittäisiä lippuja ja 8 päivän retkiä.

Kajaani	Helsingistä
Saapuvat lennot	01:00 (M) 12:00 (To-P) 18:45 (M-S)

Kajaani	Helsinkiin
Lähtevät lennot	05:20 (M) 12:20 (To-P) 19:20 (M-S)

Kajaanin lentoaseman saapuvat ja lähtevät lennot

Kajaanin junayhteydet

Kajaanista on päivittäin useita junavuoroja sekä pohjoiseen Oulun ja Rovaniemen suuntaan että etelään Kuopion ja Helsingin suuntaan. Osa Kajaanissa pysähtyvistä vuoroista liikennöi vain Ouluun tai Kuopioon asti. Jotkut vuorot alkavat Kajaanista tai päättyvät Kajaaniin.

Kajaanin ja Oulun välillä liikennöi päivittäin 3–4 vuoroa. Kajaanin ja Kuopion välillä liikennöi päivittäin 4–6 vuoroa.

Ohessa esitetyt aikataulut ovat voimassa 27.10.–14.12.2024.

Kajaani	Pohjoisesta	Etelästä
Saapuvat junavuorot	9:17 (M-L) 12:10 (M-S) 14:30 (M-S) 20:25 (M-S)	9:11 (M-S) 14:28 (M-S) 17:32 (M-S) 20:32 (M-S) 22:19 (M-P, S) 1:22 (M-P, S)

Kajaani	Pohjoiseen	Etelään
Lähtevät junavuorot	9:17 (M-S) 14:32 (M-S) 17:36 (M-S) 21:05 (M-P, S)	3:40 (M-L) 6:33 (M-L) 9:23 (M-S) 12:17 (M-S) 14:33 (M-S) 20:37 (M-S)

Kajaanin saapuvat ja lähtevät junavuorot

Kajaanin kaukobussiyhteydet

Kajaanista on kaukobussiyhteyksiä Oulun, Joensuun ja Kuusamon suuntiin. Tarjontaa on päivittäin Kajaanin ja Oulun välillä 0–3 vuoroa, Kajaanin ja Joensuun välillä 0–2 vuoroa sekä Kajaanin ja Kuusamon välillä 0–1 vuoroa. Lauantaisin kaukobussivuoroja ei kulje ollenkaan.

Kaukobussiyhteydet palvelevat myös Kainuun muita kuntia:

- osa Kajaanin ja Joensuun välisistä vuoroista ajaa Sotkamon kautta,
- Kajaanin ja Oulun väliset vuorot ajavat Paltamon kautta ja
- Kajaanin ja Kuusamon väliset vuorot ajavat Ristijärven, Hyrynsalmen sekä Suomussalmen kautta.

Osa vuoroista on toistaiseksi voimassa olevia ja osa liikennöidään kouluvuoden aikana. Esitetyt aikataulut ovat voimassa vähintään 1.6.2025 asti.

Kajaani	Oulusta	Joensuusta	Kuusamosta
Saapuvat linja-autovuorot	13:15 (M-P) 16:50 (P) 17:10 (S) 19:10 (M-P)	13:00 (M-P) 17:10 (S) 18:55 (P)	12:00 (M-P) 14:20 (S)

Kajaani	Ouluun	Joensuuhun	Kuusamoon
Lähtevät linja-autovuorot	06:00 (M-P) 13:20 (M-P) 17:50 (S) 19:00 (P)	13:40 (M-P) 17:00 (P) 17:50 (S)	14:50 (M-P) 15:15 (S)

Kajaanin saapuvat ja lähtevät kaukobussivuorot

Nykyiset liityntäyhteydet Kainuun kuntien ja Kajaanin kaukoliikennevuorojen välillä

Kajaanin lentoasemalle ei ole Kainuun kunnista nykyisin lainkaan joukkoliikennetarjontaa. Asemalle liikennöitiin Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen hankkimaa liikennettä Kuhmosta ja Sotkamosta vuoden 2022 loppuun asti (ks. s. 10). Kajaanin joukkoliikenteen linjat 4 ja 5 liikennöivät arkipäivisin muutamia vuoroja lentoaseman läheisyyteen (n. 700 m kävelymatka pysäkiltä asemalle). Vuorojen aikataulut eivät kuitenkaan sovi yhteen lentoaikataulujen kanssa. Nykyisin lentoasemalle siis liikutaan pääasiassa omalla autolla tai taksilla. Lisäksi jotkut Kainuun matkailuyrittäjät järjestävät omia lentoasemakuljetuksia asiakkailleen.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus hankkii useita Kainuun kuntien ja Kajaanin välisiä linja-autoliikenteen vuoroja, joiden aikataulut on yhteensovitettu Kajaanin junayhteyksien aikataulujen kanssa. Lisäksi Kainuussa liikennöidään joitakin markkinaehtoisia linja-autovuoroja, jotka toimivat liityntäyhteytenä Kajaanin matkakeskukselle. Kainuun kuntien ja Kajaanin matkakeskuksen välillä onkin melko kattavasti liityntäyhteyksiä, jotka mahdollistavat sujuvien matkaketjujen muodostamisen.

VR:n ja Matkahuollon yhteistyön myötä VR:n myyntikanavista ja Matkahuollon Reitit ja Liput -sovelluksen kautta on mahdollista ostaa juna- ja bussiliput kerralla koko matkaketjulle. VR myy tällaisia yhteysbussilippuja Kajaanin junayhteyksiltä Vuokattiin ja Hossan kansallispuistoon. Työn laatimishetkellä VR:n kautta ei ole mahdollista ostaa yhteysbussilippua sellaiseen bussivuuroon, jonka aikataulu olisi yhteensovitettu juna-aikataulun kanssa (vaihtoaika esim. 20 min). Tarjolla on vain sellaisia bussiyhteyksiä, joilla on pitkä vaihtoaika (esim. 2 tuntia) junan ja bussin välillä Kajaanissa. Tällä on varauduttu junien myöhästymiseen, mutta optimitalanteessa se ei mahdollista sujuvan matkaketjun muodostamista. Matkahuollon Reitit ja Liput -sovellus sen sijaan tarjoaa lippuja kaikille sujuville junan ja bussin muodostamille matkaketjuille.

Seuraavilla sivuilla on esitetty taulukkomuodossa, miten Kainuun nykyiset joukkoliikennevuorot toimivat liityntäyhteyksinä Kajaanin juna- ja kaukobussivuoroille/-lta. Tarkastelut on tehty käyttäen enintään 35 minuutin vaihtoaikaa Kajaanin matkakeskuksella.

Nykyiset liityntäyhteydet Kajaanista Kainuun kuntiin

	Pohjoisesta	Etelästä
Kajaaniin saapuvat junayhteydet	• 9:17 (M-L) ➤ yhteys Paltamoon ja Puolangalle (P) • 12:10 (M-S) ➤ yhteys Sotkamoon ja Kuhmoon (M-P) ➤ yhteys Ristijärvelle, Hyrynsalmelle ja Suomussalmelle (M-P) • 14:30 (M-S) ➤ yhteys Sotkamoon (L) ➤ yhteys Paltamoon ja Puolangalle (L) ➤ yhteys Ristijärvelle, Hyrynsalmelle ja Suomussalmelle (M-L) • 20:25 (M-S) ➤ yhteys Sotkamoon ja Kuhmoon (M-P, S) ➤ yhteys Paltamoon ja Puolangalle (S) ➤ yhteys Ristijärvelle, Hyrynsalmelle ja Suomussalmelle (M-P, S)	• 9:11 (M-S) ➤ yhteys Paltamoon ja Puolangalle (P) • 14:28 (M-S) ➤ yhteys Sotkamoon (L) ➤ yhteys Paltamoon ja Puolangalle (L) ➤ yhteys Ristijärvelle, Hyrynsalmelle ja Suomussalmelle (M-L) • 17:32 (M-S) ➤ yhteys Sotkamoon (M-S) ja Kuhmoon (M-L) ➤ yhteys Paltamoon (M-P, S) ja Puolangalle (P) • 20:32 (M-S) ➤ yhteys Sotkamoon ja Kuhmoon (M-P, S) ➤ yhteys Paltamoon ja Puolangalle (S) ➤ yhteys Ristijärvelle, Hyrynsalmelle ja Suomussalmelle (M-P, S) • 22:19 (M-P, S) • 1:22 (M-P, S)

	Oulusta	Joensuusta	Kuusamosta
Kajaaniin saapuvat kaukobussiyhteydet	• 13:15 (M-P) ➤ suora yhteys Sotkamoon • 16:50 (P) • 17:10 (S) • 19:10 (M-P)	• 13:00 (M-P) ➤ suora yhteys Paltamoon • 17:10 (S) ➤ suora yhteys Paltamoon • 18:55 (P) ➤ suora yhteys Paltamoon	• 12:00 (M-P) • 14:20 (S) ➤ yhteys Sotkamoon ja Kuhmoon

Nykyiset liityntäyhteydet Kainuun kunnista Kajaaniin

	Pohjoiseen	Etelään
Kajaanista lähtevät junayhteydet	• 9:17 (M-S) ➤ yhteys Sotkamosta ja Kuhmosta (M-P) • 14:32 (M-S) ➤ yhteys Sotkamosta ja Kuhmosta ➤ yhteys Paltamosta ja Puolangalta (P, S) ➤ yhteys Ristijärveltä, Hyrynsalmelta ja Suomussalmelta (M-P, S) • 17:36 (M-S) ➤ yhteys Sotkamosta (M-L) ja Kuhmosta (M-P) • 21:05 (M-P, S)	• 3:40 (M-L) • 6:33 (M-L) ➤ yhteys Sotkamosta (M-P) • 9:23 (M-S) ➤ yhteys Sotkamosta ja Kuhmosta (M-P) • 12:17 (M-S) ➤ yhteys Sotkamosta ja Kuhmosta (M-P) ➤ yhteys Paltamosta ja Puolangalta (M-L) ➤ yhteys Ristijärveltä, Hyrynsalmelta ja Suomussalmelta (M-L) • 14:33 (M-S) ➤ yhteys Sotkamosta ja Kuhmosta ➤ yhteys Paltamosta ja Puolangalta (P, S) ➤ yhteys Ristijärveltä, Hyrynsalmelta ja Suomussalmelta (M-P, S) • 20:37 (M-S) ➤ yhteys Sotkamosta ja Kuhmosta (M-P, S) ➤ yhteys Paltamosta ja Puolangalta (S) ➤ yhteys Ristijärveltä, Hyrynsalmelta ja Suomussalmelta (M-P, S)

	Ouluun	Joensuuhun	Kuusamoon
Kajaanista lähtevät kaukobussiyyhteydet	• 6:00 (M-P) • 13:20 (M-P) ➤ suora yhteys Sotkamosta • 17:50 (S) ➤ suora yhteys Sotkamosta • 19:00 (P) ➤ suora yhteys Sotkamosta	• 13:40 (M-P) • 17:00 (P) • 17:50 (S)	• 14:50 (M-P) ➤ yhteys Paltamosta ja Puolangalta (P) • 15:15 (S)

Lentoaseman liityntäliikenne vuoden 2022 loppuun saakka

Vuonna 2022 liityntäyhteyksiä Kajaanin lentoasemalle liikennöitiin Kuhmosta ja Sotkamosta Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen hankkimana. Liityntäyhteyksien liikennöinti päättyi sopimuskauden päättyttyä 31.12.2022. Tietoja vuoden 2022 liityntäyhteyksistä:

- Yksi vuoropari, liikennöintipäivät M-P, S
- Reitti: Kuhmo – Sotkamo – Vuokatti – Kajaanin lentoasema
- Kustannukset
 - Yksittäisen matkustajan kuljettaminen maksoi noin 90 euroa.
 - Liikenteen tuloista 90 % koostui ELY-keskuksen maksamasta liikennöintikorvauksesta ja 10 % matkustajilta saaduista lipputuloista.
- Matkustajamäärät (tammi-elokuu 2022)
 - Yhdessä vuorossa matkusti keskimäärin 2,2 matkustajaa. Eniten matkustajia oli heinäkuussa, jolloin oli myös eniten vuoroja.
 - Enimmillään yhdellä lähdöllä oli matkustajia 11 kpl
 - Linja-autokalustoa (vähintään 1+9 paikkainen ajoneuvo) olisi tarvittu vain kymmenellä lähdöllä
- Yhteydet olivat avoimia kaikille, myös muille kuin lentoasemalle/lentoasemalta matkustaville asiakkaille. Muiden asiakkaiden määrät olivat kuitenkin hyvin alhaisia.

Vuosi	Lähdöt	Matkustajat	Lipputulot (sis. alv)	Liikennöinti- korvaus (sis. alv)	Korvaus/ matkustaja (sis. alv)	Matkustajat/ lähtö
2018	1 157	3 959	46 240 €	185 685 €	47 €	3,4
2019	1 125	3 396	44 185 €	187 727 €	55 €	3,0
2020	369	1 128	14 493 €	55 102 €	49 €	3,1
2021	560	1 057	10 541 €	96 216 €	91 €	1,9
2022	566	1 228	12 780 €	110 091 €	90 €	2,2

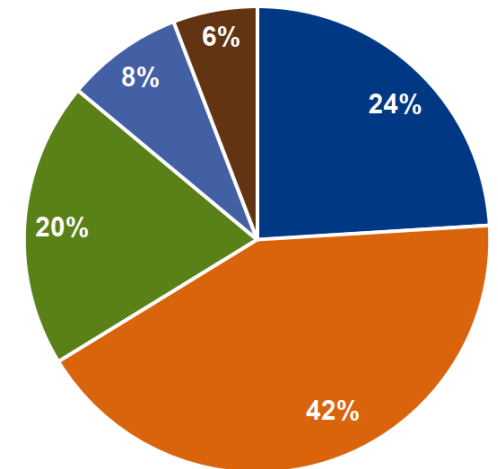
Tietoja liityntäyhteyksistä vuosilta 2018-2022.

Lähde: Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Liityntäliikenteen toteumatietoja 4.10.2022.

Liityntäyhteyksien aikataulut
vuonna 2022.

	M-P, S
Kuhmo la-asema	15:25
Sotkamo la-asema	16:15
Katinkulta	16:30
Kajaanin lentoasema	17:05

	M-P, S
Kajaanin lentoasema	17:55
Katinkulta	18:35
Sotkamo la-asema	18:49
Kuhmo la-asema	19:35

Liityntäyhteyksien
matkustajamäärä per lähtö
tammi-elokuussa 2022.

Lähde: Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus,
Liityntäliikenteen toteumatietoja 4.10.2022.

- 0 matkustajaa
- 1-2 matkustajaa
- 3-4 matkustajaa
- 5-6 matkustajaa
- 7 matkustajaa tai enemmän

Haastatteluiden yhteenveto ja alueen tarpeet liityntäliikenteelle

Nykyinen liityntäliikenne

Nykyiset Kajaanin matkakeskuksen liityntäyhteydet palvelevat Sotkamon, Kuhmon ja Suomussalmen suuntia kohtuullisen hyvin. Nykyiset junien mukaan aikataulutetut bussivuorot odottavat jonkin aikaa myöhässä olevaa junaa. Kuhmon Kamarimusiikkifestivaalien yleisö käyttää bussia liityntäyhteytenä junalta. Yleisöä saapuu Kajaaniin lentokoneella vain vähän, koska lentoasemalta ei ole liityntäyhteyksiä.

Taksikyydeille on kysyntää joka lennolle lentoaseman ja Kajaanin välillä. Myös Sotkamo-lentoasema välillä on kysyntää takseille useita kertoja viikossa. Muihinkin kuntiin taksikyytejä ajetaan lentoasemalta viikoittain. Nykyisin Vuokatin ja muiden alueiden matkailutoimijat hakevat itse omia asiakkaitaan lentoasemalta.

Tarpeet lentoaseman liityntäliikenteelle

Kaikissa Kainuun kunnissa lukuun ottamatta Kajaania on tunnistettu tarpeita järjestää liityntäliikennettä lentoasemalle. Kajaanin kaupunki ei ole tunnistanut tarvetta kaupungin sisäiselle matkakeskuksen ja lentoaseman väliselle liityntäliikenteelle. Sen suunnitelmissa ei ole kehittää nykyisiä lentoaseman läheisyydessä liikennöiviä linjoja (linjat 4 ja 5) lentomatkustajien tarpeisiin, sillä tämä olisi vaikeasti sovitettavissa linjojen muihin käyttötarkoituksiin (erityisesti koululaiset).

Liityntäliikenteellä palveltavat kohteet

Liityntäliikennettä tulisi olla kaikkiin Kainuun kuntiin, joissa palveltavia kohteita ovat kuntakeskukset ja matkailukohteet. Sotkamossa liikenteen tulisi palvella Katinkultaa, Kuhmossa hotelli Kalevalaa, Hyrynsalmella Ukkohallaa ja Suomussalmella kuntakeskus Ämmänsaaren lisäksi myös Kirkonkylää. Liityntäliikenne ei saisi kierrellä liikaa, jotta matka-ajat eivät veny liian pitkiksi.

Liityntäliikenteen tarjonnan määrä

Liityntäliikennettä tulisi järjestää kaikille lennoille ja junille, lukuun ottamatta yövuoroja. Maanantain aamulennolle yhteys tulisi olla tarjolla, sillä sille on kysyntää työmatkalaisilla. Hyrynsalmen ja Suomussalmen suunnalla toivotaan liityntäliikennettä

vähintään yhdelle lennolle päivittäin.

Liityntäliikenteen ympärivuotisuus/sesonkiluonteisuus

Liikenteen tulisi olla ympärivuotista, sillä sesonkiluonteinen tarjonta on matkustajainformaation kannalta haasteellista. Sesonkiluonteisesti kysyntä on suurinta Vuokatissa heinäkuussa ja helmikuussa, Kuhmossa kesä-heinäkuussa (erityisesti heinäkuussa 2 viikkoa festivaalien aikaan) ja Ukkohallassa hiihtolomaviikkojen aikaan.

Liityntäliikenteen liikennöintitapa

Liityntäliikenne tulisi järjestää kutsupohjaisesti, jotta liikennöitsijä osaa varata oikeankokoisen kaluston eikä vuoroja ajeta tyhjänä. On myös mahdollista, että sesonkiaikana liikennöitäisiin kiinteillä vuoroilla ja muulloin kutsutaksilla.

Liityntäliikenteen kohderyhmät

Potentiaalisia liityntäliikenteen kohderyhmiä ovat vapaa-ajan matkustajat, työmatkalaiset ja Kainuusta kotoisin olevat (esim. opiskelijat), jotka tulevat viikonlopun/loman viettoon kotiseudulle.

Kuljetettavat matkatavarat

Suurien matkatavaroiden, kuten suksien, lumilautojen, rinkkojen ja isojen soittimien kuljettamiselle on tarvetta.

Liityntäliikenteen hankinta

Kuntien toiveena on, että Kainuun liitto ottaisi roolia kilpailutuksen osalta.

Tahtotila liityntäliikenteen pilotin toteutukseen

Haastatellut kunnat ovat valmiita olemaan pilotissa mukana. Kustannusjako voisi olla asukasluvun mukaan tai jaoteltuna alle ja yli 5000 asukkaan kuntiin. Myös Vuokatin Matkailukeskus Oy voi mahdollisesti lähteä rahoittamaan hanketta (tarvitsee perustellun esityksen kustannusjaosta päätöksentekoa varten). Liikennöitsijät ovat kiinnostuneita olemaan mukana, kunhan pilotissa on taustalla rahoitusta.

Matkaketjupilotit muualla

Ruka-Kuusamo kimppataksipalvelut -pilotti 2020 (1/2)

Ruka-Kuusamon alueella toteutettu kimppataksipilotti, joka tarjosi mahdollisuuden jatkaa matkaa Kuusamosta Rukalle ja Karhunkierrokselle kimppataksilla.

Pilotti toteutettiin kahdessa osassa:

- Ruskapilotti 1.9.–4.10.2020
- Talvikauden pilotti laskettelukaudella 2020–2021.

Pilotin kohderyhmänä olivat alueen luontokohteisiin ilman omaa autoa liikkuvat matkailijat.

Huomio: Pilotti toteutettiin korona-aikaan, mikä haittasi pilotointia, sillä ihmiset varoivat matkustamista yhdessä itselle vieraiden kanssa.

Kuva:
<https://www.otaxi.fi/2021/07/05/karhunkierrokselle-kimppataksilla/>

Ruka-Kuusamo kimppataksipalvelut -pilotti 2020 (2/2)

Matkaketjun järjestämistapa	Palvelu yhdisti Oulun ja Kuusamon väliset bussimatkat sekä Kuusamon, Rukan ja Karhunkierroksen väliset taksimatkat. Rukalle ja Rukalta pois matkattiin kimppataksilla, jotka kytkeytyivät Oulun ja Kuusamon välisiin bussiyhteyksiin. Oulun ja Kuusamon väliset bussiyhteydet oli yhteensovitettu Oulun juna- ja kaukobussiliikenteen aikataulujen kanssa. Lisäksi Rukan ja Karhunkierroksen välillä pystyi kulkemaan kimppataksilla.
Järjestävät osapuolet ja niiden vastuut	Pilotti järjestettiin Iin Micropoliksen ja Koillismaalla toimivan Naturpoliksen Älyliikenne 2020 -hankkeen puitteissa. Pilotin toteutuksessa olivat mukana Matkahuolto (järjestelmän/sovelluksen toteuttaja), OTAXI Kuusamo-Ruka (kimppataksiyhteydet) ja Pohjolan Matka (bussiyhteydet).
Kustannusten jako	Pilotti toteutettiin Älyliikenne 2020 -hankkeen rahoituksella.
Tarjonnan määrä	Kuusamon ja Rukan välillä kimppataksilla oli tarjolla 1-3 mahdollista lähtöä päivittäin. Karhunkierros-kimppataksi oli tarjolla päivittäin: lähtö Rukalta klo 9 ja paluu klo 14. Kimppataksilla täydennettiin julkista liikennettä.
Kysynnän määrä	Käyttäjää oli yhteensä alle 10. Olemattoman käyttäjämäärän arvellaan johtuneen korona-ajasta ja liian lyhyestä pilotointiajasta, minkä vuoksi tietoisuus palvelusta ei levinnyt tarpeeksi.
Lipun hinnat	Liput oli hinnoiteltu taksiliikenteen ja joukkoliikenteen hintojen väliin. Kuusamo-Ruka alkaen 19 e/hlö (taksimatkan hinta n. 55 €) ja Ruka-Karhunkierros alkaen 14 e/hlö. Lisäksi käytössä oli paljousalennus: tilattaessa väh. 3:lle matkustajalle kerralla: 3. matkustaja - 25 %, 4. matkustaja -50 %).
Maksutavat ja lipunostomahdollisuudet	Koko matkaketjun pystyi hankkimaan yhdellä ostolla Matkahuollon Reitit ja Liput -sovelluksesta. Sovelluksella pystyi hankkimaan myös kimppataksin Ruka-Karhunkierros välille. Varaus tuli tehdä vähintään 2 tuntia ennen kimppataksin lähtöä. Jos varatuissa autoissa oli tilaa, pystyi kyytiin nousemaan myös varaamatta, maksaen autossa.
Asiakasinformaation kanavat ja markkinointi	Palvelut löytyivät Matkahuollon Reitit ja Liput -sovelluksesta ja Matkahuollon Web-reittioppaasta, josta pilotin ajan löytyivät myös taksit soittotilausvaihtoehdolla. Yhteyksistä informoitiin myös Rukan nettisivuilla. Pilotia markkinoitiin Oulun seudulle kohdistetulla somekampanjalla: tavoitavuus n. 185 000 henkilöä, linkin klikkauksia reilu 1 000. Talvipilotissa mukana oli Skibus Live -palvelu, jota markkinoitiin Rukan kävelykylän videonäytöillä.
Palvelun jatkuminen pilotin jälkeen	Pilotin tavoitteena oli, että palvelusta syntyisi alueelle pysyvää kaupallista toimintaa, jota voi levittää muihinkin paikkoihin. Vuonna 2024 Rukan ja Kuusamon välillä pääsee liikkumaan kesäisin Karhunkierrosbussilla (0-1 vuoroa/päivä) ja talvisin SkiBussilla (5 vuoroa/päivä). Bussien aikataulut on yhteensovitettu Oulun bussiyhteyksien kanssa. Lisäksi kimppataksi palvelee Ruka-Karhunkierros välillä. Kuusamon lentoaseman ja Rukan välillä liikennöivä lentokenttäbussi palvelee kaikkia reittilentoja. VR:n kautta on mahdollista ostaa lippu koko matkaketjulle, eli junalipun yhteydessä myös bussilippu Rukalle.

Raahen seudun liikennepalvelut rautatie- ja lentoasemille (1/2)

Kutsuliikenneperiaatteella palveleva taksi, joka mahdollistaa matkaketjun jatkumisen Raahen rautatieasemalta tai Oulun lentoasemalta Raahen keskusta tai vastaavasti toiseen suuntaan.

Raahen rautatieasema sijaitsee Vihannissa noin 36 km ja Oulun lentoasema noin 70 km päässä Raahen keskustasta. Raahen keskustan sekä rautatieaseman välillä kulkee myös säännöllistä reittiliikennettä (M-S), jonka palvelua kutsutaksi täydentää. Palvelu on ollut käytössä useamman vuoden ja se on edelleen käytössä.

Palvelun kohderyhmään kuuluvat pääasiassa Raahen rautatieaseman tai Oulun lentoaseman kautta Raahen tai Raahesta matkustavat henkilöt. Lisäksi lentoaseman linja kulkee kolmen muun kunnan kautta.

Kuva:
<https://www.raahenseutu.fi/kutsutaksilla-lentokentalle-neljasti-paivassa/386253>

Raahen seudun liikennepalvelut rautatie- ja lentoasemille (2/2)

Matkaketjun järjestämistapa	Kutsutaksit on aikataulutettu saapuvien ja lähtevien sekä junien että lentojen mukaisesti mahdollistaen saumattoman matkaketjun jatkumisen Raahen rautatieaseman tai Oulun lentoaseman ja Raahen keskustan välillä. Raahen keskustassa minibussi hakee matkustajat ovelta ilman lisäveloitusta ja muutoin reitin varrella kyytiin pääsee linja-autopysäkeiltä sekä lentoasemalle kuljettaessa 8-tien välittömästä läheisyydestä. Kyyti odottaa myöhästynyttä junaa (max 15 min) sekä lentoa ilman lisäveloitusta.
Järjestävät osapuolet ja niiden vastuut	Raahen kaupunki: Rautatieasemayhteyden kilpailuttaminen ja ostaminen Raahen seudun yrityspalvelut: Lentoasemayhteyden kilpailuttaminen ja ostaminen Raahen taksiasema Oy: Liikennöinti Pohjanmaan taksi Oy: Liikennöinti
Kustannusten jako	Lentokenttäyhteys on Raahen seudun yrityspalveluiden kilpailuttama ja liikennöitsijänä on ollut Pohjanmaan taksi. Palvelun järjestämiskustannuksiin osallistuvat Raahen kaupunki, Siikajoen kunta, Pyhäjoen kunta ja Kalajoen kaupunki. Rautatieaseman yhteydet ovat Raahen kaupungin järjestämiä. Liikennöintikorvauksen maksaminen perustuu toteutuneisiin ajoihin. Reittihinta veloitetaan €/reitti. Palveluntuottaja voi laskuttaa vain yhden toteutuneen reittihinnan riippumatta tarvittavien autojen lukumäärästä.
Tarjonnan määrä	1.11.2021-31.10.2024 välisellä ajalla voimassa ollut aikataulu Raahen rautatieasemalle sisälsi yhden lähdön per suunta M-S. Kutsutaksi lähtee Raahesta klo 21:00 ja rautatieasemalta takaisin klo 21:35 palvelen sekä etelään lähtevän että etelästä saapuvan junan matkustajia. Raahe-Oulun lentoasema välillä kutsutaksivuoroja on tarjolla arkipäivisin 4 vuoroa per suunta.
Kysynnän määrä	Rautatieasemalinja: Keskimäärin matkustajia on ollut 3 henkilöä/ajokerta. Toteutuneita vuoroja on ollut keskimäärin 28/kk.
Lipun hinnat	Hinta asiakkaalle välillä Raahe-rautatieasema on 13 €. Hinta asiakkaalle välillä Raahe-lentoasema on 35 €.
Maksutavat ja lipunostomahdollisuudet	Kuljetuksiin ilmoittaudutaan soittamalla Raahen taksiin vähintään 2 tuntia ennen kutsutaksin lähtöaikaa tai aamun kuljetuksiin edellisenä iltana klo 20:00 mennessä. Maksutapoina käyvät sekä käteinen että kortti.
Asiakasinformaation kanavat	Palvelusta löytyy tietoa esimerkiksi Raahen kaupungin ja Raahen taksin verkkosivuilta sekä Visit Raahe-sivustolta. Palvelua on markkinoitu myös Raahen sosiaalisen median kanavilla ainakin Facebookin sekä Instagramin puolella.

Apukka Shuttle Bus –pilotti (1/2)

Markkinaehtoinen shuttle bus –palvelu, joka yhdistää Apukka Resortin Joulupukin pajakylään, lentoasemaan ja Rovaniemen keskustaan (syksyisin myös napapiirin retkeilyalueelle).

Rovaniemen keskustaan on matkaa Apukka Resortista noin 17 kilometriä. Joulupukin pajakylä sijaitsee noin puolessa välissä matkaa. Pilotti toteutettiin talvikaudella 2022–2023.

Pilotin kohderyhmään kuuluivat erityisesti Apukka Resortissa majoittuvat sekä aktiviteettipalveluiden asiakkaat. Lisäksi kuljetus oli suunnattu Apukka Resortin henkilökunnalle. Palvelu oli kuitenkin avoin myös muille asiakkaille.

Kuva:
<https://apukkaresort.fi/fi/apukka-shuttle-bus/>

Apukka Shuttle Bus –pilotti (2/2)

Matkaketjun järjestämistapa	Palvelu yhdistää Apukka Resortin suoraan tärkeimpiin matkustuskohteisiin. Pilotin aikana yksi vuoroista ajettiin lentokentän kautta, jolloin palvelu toimi liityntäyhteytenä Apukka Resortin asiakkaille. Lentokenttäyhteydestä on kuitenkin luovuttu pilotin jälkeen.
Järjestävät osapuolet ja niiden vastuut	Apukka Resort: suunnittelu, myynti ja markkinointi sekä viestintä. Kutilan liikenne: liikennöinti ja lipunmyynti linja-autossa. (Nykyään Apukka Shuttle Bus) Matkahuolto: lippujen verkko- ja sovellusostomahdollisuus sekä paikkavarauksen mahdollistaminen.
Kustannusten jako	Palvelu on Apukan maksama. Täysin markkinaehtoinen palvelu nykyään.
Tarjonnan määrä	Pilotin aikana tarjonta oli 5 vuoroa per suunta päivässä. Nykyään tarjonta on 5-7 vuoroa per suunta. Vuorot ovat päivätasolla samat mutta niiden määrässä on kausiluontoista vaihtelua. Linjaa ajetaan noin kello 9-20 välisellä ajalla, vuorojen painottuen iltapäivään.
Kysynnän määrä	Palvelu oli suosittu ja se toi päiväkävijöitä myös muihin kuin aktiviteetteihin. Apukka Resortin ulkopuoliset asiakkaat käyttivät palvelua myös välillä Rovaniemi-Joulupukin pajakylä. Palvelu on ollut taloudellisesti kannattava.
Lipun hinnat	Yksinkertainen matkustuskohteesta riippumaton hinnoittelu: Aikuiset 8€, lapset (4-14-v) 4€, perhelippu 20€. Pilotin aikana hinnat 25 % enemmän.
Maksutavat ja lipunostomahdollisuudet	Lipun osto onnistuu verkossa, sovelluksessa tai bussissa. Käteisellä maksaminen ei ole mahdollista.
Asiakasinformaation kanavat	Palvelusta löytyy laajasti tietoa sekä ohjaus lipunostoon Apukka Resortin omilta verkkosivuilta. Tämän lisäksi ennakkolipunosto tapahtuu Matkahuollon kautta, jonka hakupalvelusta linja myös löytyy.
Palvelun jatkuminen pilotin jälkeen	Palvelua on jatkettu pilottivaiheen jälkeen pitkälti samanlaisena ja se on edelleen käytössä.

Matkaketjupilottivaihtoehdot

Miten esitettäviin vaihtoehtoihin päädyttiin?

Alueella aiemmin toiminut ELY-keskuksen hankkima aikataulutettu liityntäliikenne Kainuun kuntien ja Kajaanin lentoaseman välillä on todettu kannattamattomaksi tavaksi järjestää liityntäliikenne. Matkustajamäärät olivat alhaisia ja maksettu liikennöintikorvaus per matkustaja oli korkea. Suuri osa vuoroista ajettiin tyhjillään. Tämän ja haastatteluissa esille nousseiden näkemysten vuoksi **esitettävät pilottivaihtoehdot perustuvat kutsupohjaiseen liityntäliikenteeseen.**

Nykyisin Kajaanin matkakeskuksen ja Kainuun kuntien välillä liikennöidään useita joukkoliikennevuoroja, jotka on aikataulutettu yhteensopiviksi Kajaanin junavuorojen kanssa. Sen sijaan Kajaanin lentoasemalle ei ole tarjolla joukkoliikenneyhteyksiä. Tämän ja haastatteluissa esille nousseiden tarpeiden vuoksi **sujuvien matkaketjujen muodostamista kuntien ja lentoaseman välille** on priorisoitu esitettävissä pilottivaihtoehdoissa.

Yhtenä vaihtoehtona selvitettiin sujuvan liityntäyhteyden muodostamista Kajaanin lentoaseman ja matkakeskuksen välille. Ajatuksena oli, että lentoaseman ja matkakeskuksen välin voisi taittaa kiinteällä/kutsupohjaisella liityntäyhteydellä ja matkaketjun täydentäisi matkakeskuksen ja kuntien välinen olemassa oleva linja-autoliikenne. Linja-autoliikenteen aikataulut eivät kuitenkaan sovi yhteen lentoaikataulujen kanssa, joten sujuvien matkaketjujen muodostaminen ei ole mahdollista tällä tavalla.

Näin ollen esitettävät vaihtoehdot ovat **kutsupohjaisia kuntien ja Kajaanin lentoaseman (ja matkakeskuksen) välisiä yhteyksiä.** Seuraavilla sivuilla on esitelty vaihtoehdot liityntäyhteyksien pilotointiin.

Pilottivaihtoehto A: Kattava tarjonta sesongin ajaksi

Kutsupohjainen liityntäliikenteen pilotti, joka palvelee **Kajaanin lentoaseman ja matkakeskuksen sekä Kainuun kuntien välisiä yhteyksiä.**

Hiihtolomasesonki esim. helmikuun alusta viikon 10 loppuun saakka (tätä lyhyemmän pilotin järjestäminen on haasteellista etenkin liikenteen markkinoinnin kannalta).

Yhteys tarjotaan **jokaiselle Kajaanin lennolle jokaisesta Kainuun kunnasta** (mikäli kaikki kunnat ovat mukana rahoittamassa pilotin järjestämistä). Lisäksi yhteys tarjotaan sellaisille **Kajaanin junille, joille ei ole toimivaa linja-autoyhteyttä.** Yhteyksiä on tarjolla päivittäin 1-2 lennolle ja kunnasta sekä päivästä riippuen enintään 9 eri yhteyttä junalle.

Toteutusajankohdan vuoksi kohderyhmänä ovat ensisijaisesti vapaa-ajan matkustajat, jotka käyttävät Kajaanin juna- tai lentoyhteyksiä ja joiden matka kohdistuu Kainuun alueelle. Palvelee myös työmatkalaisia ja muita alueella liikkuvia, joskin etenkin työmatkalaisten osuus voi jäädä pieneksi. Näin ollen voidaan olettaa, että kysyntää on erityisesti alueen matkailukohteisiin ja kuntakeskuksiin kysyntä on vähäisempää.

Asiakkaan on tilattava kuljetus etukäteen (esim. viimeistään 2 tuntia ennen kuljetuksen lähtöä ja yökuljetuksiin viimeistään edeltävänä iltana klo 20). Kuljetus tilataan **liikennöitsijältä** puhelimitse tai liikennöitsijän mahdollisesti tarjoaman nettilomakkeen/sovelluksen kautta. Jos tarjolla on sähköinen tilauslomake, voitaisiin se linkittää esim. kuntien ja matkailutoimijoiden nettisivuille. Pilotin lyhyen keston takia käyttöön ei hankita kuljetusten tilausjärjestelmää.

Matka maksetaan joko ennakoon nettikaupassa/sovelluksessa tai autoon noustessa suoraan kuljettajalle käteisellä tai korttimaksuna.

Kalustoa tulee varata useampiin paikkoihin, jotta kaikkien tarjolla olevien yhteyksien liikennöinti on mahdollista. Kalusto tulee mitoittaa tilauksia vastaavaksi. Liikennöitsijän on varauduttava käyttämään useampaa autoa, mikäli tilauksia tulee enemmän kuin yhteen autoon matkustajia mahtuu. Tällaisissa tapauksissa asiakkaat jaetaan autoihin järkevästi (esim. toinen auto ajaa suoraan Kuhmoon ja toinen vain Sotkamoon asti).

- + Yhteys tarjotaan kaikille lennoille ja junille (osa vakiovuoroja) → kattava tarjonta
- + Pilotin toteutus sesonkiaikaan → paljon matkustajia liikkeellä
- + Pilotin lyhyt toteutusaika → palvelun toimivuuden testaaminen pienemmillä resursseilla

- Osa Matkakeskuksen liityntäyhteyksistä toteutuu kutsuyhteydellä ja osa vakiovuoroilla → viestintä voi olla haaste
- Ei tilausjärjestelmää → yhteyksien löytäminen ja lipun osto voi olla haaste
- Pilotin lyhyt toteutusaika → asiakkaat eivät välttämättä ehdi löytää palvelua
- Tarjolla olevia yhteyksiä on paljon → vaatii paljon kalustoa

Pilottivaihtoehto B: Pidempiaikainen lentoaseman liityntäyhteys

Kutsupohjainen liityntäliikenteen pilotti, joka palvelee **Kajaanin lentoaseman ja Kainuun kuntien välisiä yhteyksiä**.

Vähintään puoli vuotta (esim. helmikuusta heinäkuuhun)

Yhteys tarjotaan **päivittäin klo 18:45 saapuvalta ja klo 19:20 lähtevälle Kajaanin lennolle jokaisesta Kainuun kunnasta** (mikäli kaikki kunnat ovat mukana rahoittamassa pilotin järjestämistä).

Kohderyhmänä kaikki Kajaanin lentoja käyttävät matkustajat, joiden matka alkaa tai päättyy Kainuun alueelle. Pidemmän toteutusajan vuoksi pilotti palvelee sekä vapaa-ajan matkustajia että kainuulaisia esim. työmatkoillaan. Oletettavaa on, että sesonkien aikaan kysyntää on erityisesti alueen matkailukohteisiin ja muulloin enemmän kuntakeskuksiin.

Asiakkaan on ostettava lippu etukäteen (esim. viimeistään 2 tuntia ennen kuljetuksen lähtöä). Lipun ostoon tarjotaan yleisesti käytössä oleva **digitaalinen kanava**, kuten esimerkiksi Matkahuollon järjestelmä tai vastaava. Tiedot liikenteestä viedään yleisiin reittioppaisiin ja aikataulutietoihin. Linkki tilauslomakkeeseen voidaan upottaa esim. kuntien ja matkailutoimijoiden nettisivuille.

Lippu ostetaan ennakoon sovelluksesta tai nettikaupasta ja maksetaan joko maksukortilla tai MobilePaylla. Lippuja ei myydä autossa.

Kalustoa tulee varata useampiin paikkoihin, jotta kaikkien tarjolla olevien yhteyksien liikennöinti on mahdollista. Kalusto tulee mitoittaa tilauksia vastaavaksi. Liikennöitsijän on varauduttava käyttämään useampaa autoa, mikäli tilauksia tulee enemmän, kuin yhteen autoon mahtuu matkustajia. Tällaisissa tapauksissa asiakkaat jaetaan autoihin järkevästi (esim. toinen auto ajaa suoraan Kuhmoon ja toinen vain Sotkamoon asti).

- + Pilotin pidempi toteutus aika → asiakkaat ehtivät löytää palvelun ja sen markkinointi on helpompaa
- + Palvelu on saatavilla yhdelle ja samalle lennolle päivittäin → selkeä tarjonta
- + Digitaalinen tilauskanava → lipun ostoa helppoa

- Yhteyksiä ei tarjota kaikille lennoille eikä pilotti paranna matkakeskuksen liityntäyhteyksien tarjontaa
- Pilotin pidempi toteutus aika → sitouttaa resursseja pidemmäksi aikaa

Suositus matkaketjupilotiksi

Suositus toteutettavasta matkaketjupilotista: Pidempiaikainen lentoaseman liityntäyhteys

Kutsupohjainen liityntäliikenteen pilotti, joka palvelee **Kajaanin lentoaseman ja Kainuun kuntien välisiä yhteyksiä.**

6–12 kuukautta, riippuen kuntien ja muiden tahojen rahoitusmahdollisuuksista. Suositeltu toteutusajankohta vuoden mittaiselle pilotille on 1.4.2025–31.3.2026 ja puolen vuoden mittaiselle pilotille 1.10.2025–31.3.2026.

Yhteys tarjotaan **päivittäin klo 18:45 saapuvalta ja klo 19:20 lähtevälle Kajaanin lennolle jokaisesta Kainuun kunnasta.** Lisäksi yhteys tarjotaan **klo 12:00 saapuvalta ja klo 12:20 lähtevälle lennolle sellaisina päivinä, kun näitä lentoja on.**

Kohderyhmänä ovat kaikki Kajaanin lentoja käyttävät matkustajat, joiden matka alkaa tai päättyy Kainuun alueelle. Pilotti palvelee sekä vapaa-ajan matkustajia että kainuulaisia esim. työmatkoillaan. Oletettavaa on, että sesonkien aikaan kysyntää on erityisesti alueen matkailukohteisiin ja muulloin enemmän kuntakeskuksiin.

Suosituksia matkaketjupilotin toteuttamiseen (1/2)

Työn aikana erityisesti liikennöitsijöiden haastatteluissa on tunnistettu, että kaikki Kainuun kunnat kattavan lentoaseman liityntäliikenteen järjestäminen muutoin, kuin perinteisenä taksiliikenteenä, ei ole markkinaehtoisesti kannattavaa. Näin ollen liityntäliikenteen pilotti suositellaan järjestettäväksi **ostoliikenteenä**. Ostoliikenne mahdollistaa palvelun tarjoamisen jokaiseen Kainuun kuntaan, myös vähemmän suosituille yhteysväleille.

Pilotin toteuttaminen **edellyttää tahoa, joka organisoii pilotin järjestämisen ja toteuttaa liikenteen hankinnan**. Pilotin aikana liikenteen tilaajataho mm. toimii liikenteen valvojana ja yhteistyötahona liikennöitsijän suuntaan sekä vastaa laskujen maksamisesta. Tilaajatahon on varattava resursseja etenkin liikenteen hankintavaiheeseen mutta myös pilotin toteutusaikana mm. laskujen tarkastamiseen ja maksamiseen. Tilaajataholla on hyvä olla aikaisempaa kokemusta liikenteen hankkimisesta. Potentiaalisia tilaajatahoja ovat Kainuun kunnat ja Kainuun liitto, jolla ei kuitenkaan ole aikaisempaa kokemusta liikenteen

hankkimisesta. Suosituksena on siis, että **jokin kunta tai jotkin kunnat toimivat pilotin tilaajatahona**. Tilaajatahon tehtävät on myös pitkälti mahdollista ulkoistaa ja hankkia ulkopuoliselta taholta, kuten konsulttiyritykseltä.

Pilotin toteuttaminen **edellyttää rahoitusta alueen kunnilta**. Lisäksi alueen yrittäjiä, erityisesti matkailutoimijoita, olisi hyvä saada pilotin rahoitukseen mukaan. Näin yksittäiselle kunnalle/toimijalle kohdistuvat kustannukset olisivat matalammat.

Kutsupohjaisen liityntäliikenteen hankinnan onnistumisen kannalta on suositeltavaa järjestää markkinavuoropuhelu liikennöitsijöiden kanssa. Hankintaa varten määritellään vuorojen suuntaa-antavat reitit ja aikataulut, jotka ajetaan tarvittaessa tilausten mukaan. Pilotin liikennöinnin hankintaa ei ole välttämätöntä järjestää julkisena kilpailutuksena, vaan se voidaan toteuttaa minikilpailutuksena muutaman potentiaalisen toimijan kesken.

Suosituksia matkaketjupilotin toteuttamiseen (2/2)

Pilotin toteuttamisen tueksi on **suositeltavaa ottaa käyttöön digitaalinen järjestelmä**, esimerkiksi Matkahuollon tarjoama digiliikennepaketti. Matkahuollon tarjoama paketti sisältää muun muassa liikenteen digitoinnin ja liikennedatan ylläpidon pysäkkien, reittien ja aikataulujen osalta, monikanavaisen matkustajainformoinnin sekä lipunmyynnin Matkahuollon verkkokaupassa ja Reitit ja Liput -sovelluksessa. Järjestelmästä pilotin tilaajataho saa myös luotettavaa tietoa toteutuneista vuoroista, kilometreistä ja myydyistä lipuista laskujen tarkastamista varten.

Jotta lippujen hinnoittelu olisi yksinkertainen ja helposti markkinoitavissa, suositellaan, että matkalle päätetään **kiinteä hinta kuntakohtaisesti**. Lipun hinnan suositellaan olevan joukkoliikennelipun ja taksimatkan hinnan väliltä. Lisäksi lippujen hinnoitteluun suositellaan paljousalennusta esimerkiksi siten, että jos kuljetuksen varaa samaan aikaan vähintään kolmelle matkustajalle, saavat kaikki matkustajat alennusta lipun hinnasta -20 %. Kuntakohtaiset lippujen hinnat voivat olla esimerkiksi seuraavat:

- Paltamo, Ristijärvi ja Sotkamo 20 €
- Hyrynsalmi 35 €
- Puolanka, Suomussalmi ja Kuhmo 50 €

Lippu ostetaan ennakoon (esim. viimeistään 2 tuntia ennen kuljetuksen lähtöä) sovelluksesta tai verkkokaupasta, ja maksutapoina tarjotaan ainakin verkkopankki, maksukortti ja mobiilimaksu. Lippuja ei myydä autossa.

Alueella aiemmin liikennöidyn lentoaseman liityntäliikenteen matkustajamäärien perusteella matkaketjupilotin liikennöintiin ei ole perusteltua vaatia linja-autokalustoa, vaan liikennöinti on järkevää toteuttaa taksikalustolla. **Kalustovaatimukseksi suositellaan kirjattavan, että liikennöitsijä on velvollinen hoitamaan kaikki tilatut kuljetukset ja mitoittamaan kaluston tilausten mukaan.** Vuorot voidaan ajaa tarvittaessa myös useammalla ajoneuvolla, mikäli tilauksia tulee enemmän kuin yhteen autoon mahtuu matkustajia. Tällaisissa tapauksissa asiakkaat jaetaan autoihin järkevästi (esim. toinen auto ajaa suoraan Kuhmoon ja toinen vain Sotkamoon asti). Liikennöitsijän on varauduttava hoitamaan kaikkien suuntien kuljetukset, joten kalustoa on hyvä olla sijoitettuna ainakin osaan kuntia jokaisen reitin varrella.

Suosituksia matkaketjupilotin toteuttamiseen – asiakasinformaatio

On erityisen suositeltavaa, että **tietoa liityntäliikenteen reiteistä, aikatauluista ja lipunostomahdollisuuksista on saatavilla laajasti eri kanavista**, jotta potentiaaliset asiakkaat löytävät palvelun ja päätyvät valitsemaan sen.

Reitti- ja aikataulutietojen on hyvä löytyä **yleisesti käytetyistä reittioppaista** kuten Google Mapsista, perille.fi:stä, matka.fi:stä. Mikäli pilotissa otetaan käyttöön Matkahuollon digitaalinen järjestelmä, saadaan tiedot myös Matkahuollon Reittioppaaseen.

Matkaketjupilotin markkinointia varten siitä olisi hyvä tehdä valmis **tietopaketti/-sivusto**, joka voisi löytyä liikenteen tilaajan tai liikenteestä vastaavan liikennöitsijän nettisivuilta. Sivustoa voitaisiin linkittää helposti eri kanaviin ja tiedon päivittäminen olisi helppoa. Tietopaketista tulisi löytyä tieto liikenteen reiteistä, aikatauluista, hinnoista sekä lipunosto- ja tilaustavoista. Tietopakettiin olisi suositeltavaa sisällyttää linkki lipunostokanavaan. Lisäksi tietopaketissa olisi hyvä mainita myös liikenteestä vastaavan liikennöitsijän yhteystiedot lisätietojen kysymistä varten. Tietopaketista on suositeltavaa tehdä myös ainakin englanninkielinen versio matkailijoita varten.

Suosittelavaa on, että linkki tietopakettiin löytyisi ainakin pilottiin osallistuvien kuntien ja matkailukohteiden nettisivuilta ja sosiaalisen median kanavilta. Näillä sivuilla ja kanavilla voidaan jakaa myös suoraa linkkiä lipunostokanavaan.

Lisäksi linkki tietopakettiin olisi hyvä löytyä myös Finavian Kajaanin lentoaseman nettisivuilta. Linkki englanninkieliselle sivustolle on oltava saatavilla ainakin matkailutoimijoiden ja Finavian nettisivuilla. Tietopaketin on hyvä löytyä myös Kajaanin lentoasemalta tulostettuna ja/tai infonäyttöiltä. Kutsuliikenneperiaatteesta johtuen liityntäliikenteestä tiedon saaminen lentoasemalle saavuttaessa on myöhäistä, mutta tässäkin tapauksessa liityntäliikennettä olisi mahdollista käyttää paluumatkalla. Myös lentoasemaa usein käyttävien kannalta liikenteen markkinointi lentoasemalla on suositeltavaa.

Tietopaketin avulla tietoa liityntäliikenteestä on helppo jakaa mm. alueen yrityksille, tapahtumajärjestäjille ja esimerkiksi somepostausten kautta alueen asukkaille ja matkailijoille. Etenkin liikenteen käynnistyessä sen markkinointiin on tärkeää panostaa kertomalla liikenteestä ainakin kuntien ja matkailutoimijoiden somekanavissa ja nettisivuilla sekä alueen sanomalehdissä.

Erityisesti kansainvälisten matkustajien suhteen on suositeltavaa selvittää mahdollisuuksia **markkinoida ja myydä palvelua esimerkiksi majoituksen varauksen yhteydessä**.

Liityntäliikenteen reitit

Matkaketjupilotin reitit kattavat kaikki Kainuun kunnat.

Reittejä on kolmeen eri pääsuuntaan:

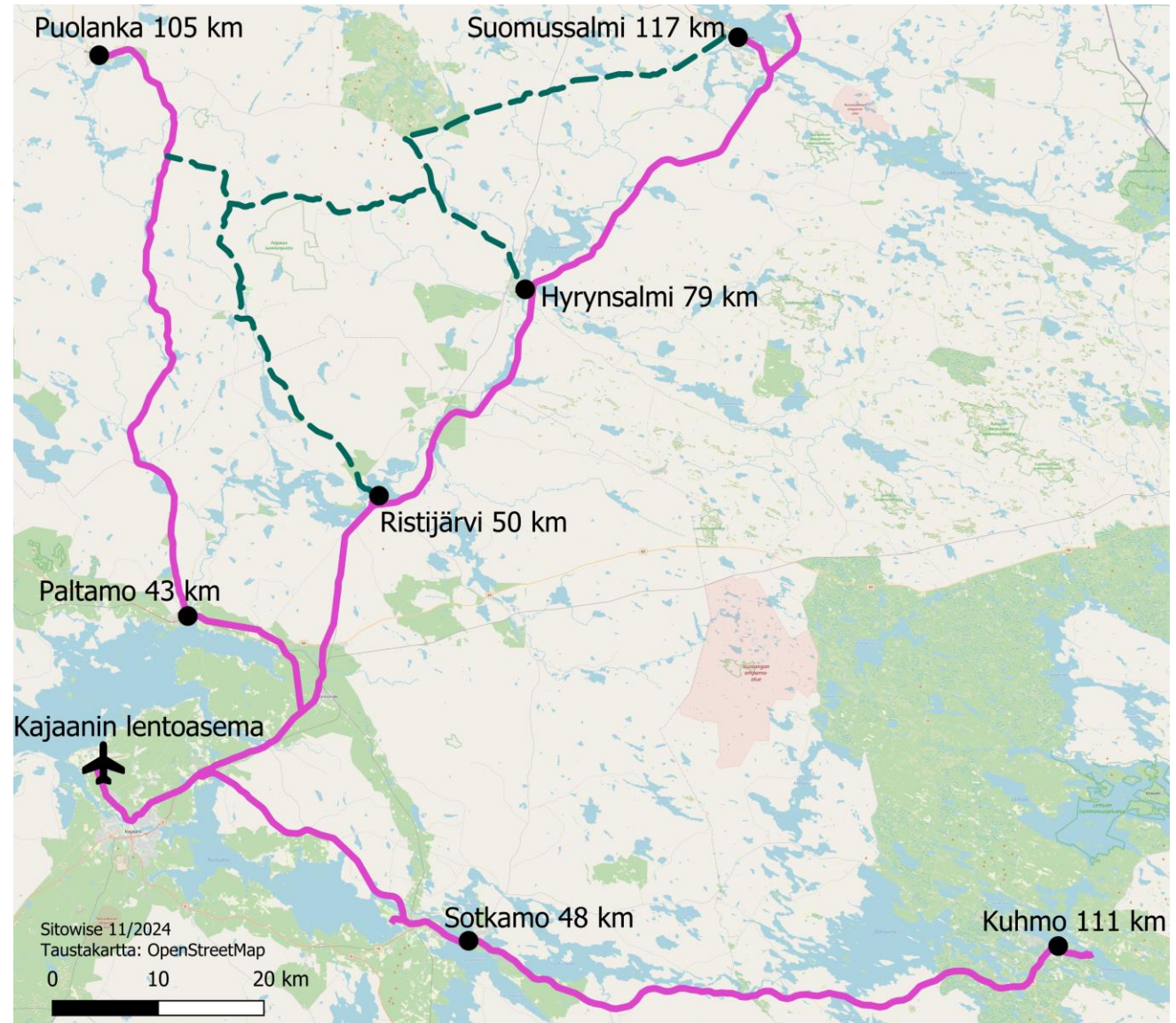
- **Kuhmo–Sotkamo**, joka ajetaan tarvittaessa Kuhmossa hotelli Kalevalan ja Sotkamossa Katinkullan kautta,
- **Suomussalmi–Hyrnsalmi–Ristijärvi**, joka ajetaan tarvittaessa Suomussalmella kirkonkylän kautta ja
- **Puolanka–Paltamo**.

Kaikki reitit lähtevät tai loppuvat **Kajaanin lentoasemalle**.

Reitit kulkevat kuntakeskuksissa linja-autoasemien kautta.

Puolangan ja Suomussalmen suuntien reitteihin on mahdollista yhdistää tarvittaessa myös Paljakan ja Ukkohallan matkailukeskukset.

Palvelu toimii kutsupohjaisena, joten vuorot ajetaan vain niiden pysähdyspaikkojen kautta, joista tilauksia on tehty. Reitit ovat siis suuntaa-antavia ja voivat vaihdella yksittäisten vuorojen välillä.

Liityntäliikenteen aikataulut

Palvelu on tilattavissa joka päivä klo 18:45 Kajaanin lentoasemalle saapuvalta ja klo 19:20 lähtevälle lennolle. Lisäksi palvelu on tilattavissa klo 12:00 saapuvalta ja klo 12:20 lähtevälle lennolle sellaisina päivinä, kun näitä lentoja on.

Palvelu toimii kutsupohjaisena, joten vuorot ajetaan vain tilauksesta. Aikataulut ovat siis suuntaa-antavia ja voivat vaihdella yksittäisten vuorojen välillä.

Suomussalmi-Kajaanin lentoasema	To-P*	M-S
Suomussalmi kk	9:40	16:40
Suomussalmi	9:50	16:50
Hyrnsalmi	10:20	17:20
Ristijärvi	10:45	17:45
Kajaanin lentoasema	11:30	18:30

Kajaanin lentoasema-Suomussalmi	To-P*	M-S
Kajaanin lentoasema	12:15	19:00
Ristijärvi	13:00	19:45
Hyrnsalmi	13:25	20:10
Suomussalmi	13:55	20:40
Suomussalmi kk	14:05	20:50

Puolanka-Kajaanin lentoasema	To-P*	M-S
Puolanka	10:05	17:05
Paltamo	10:50	17:50
Kajaanin lentoasema	11:30	18:30

Kajaanin lentoasema-Puolanka	To-P*	M-S
Kajaanin lentoasema	12:15	19:00
Paltamo	12:55	19:40
Puolanka	13:40	20:25

Kuhmo-Kajaanin lentoasema	To-P*	M-S
Kuhmo, hotelli Kalevala	9:40	16:40
Kuhmo	9:45	16:45
Sotkamo	10:35	17:35
Vuokatti, Katinkulta	10:45	17:45
Kajaanin lentoasema	11:30	18:30

Kajaanin lentoasema-Kuhmo	To-P*	M-S
Kajaanin lentoasema	12:15	19:00
Vuokatti, Katinkulta	13:00	19:45
Sotkamo	13:10	19:55
Kuhmo	14:00	20:45
Kuhmo, hotelli Kalevala	14:05	20:50

*Liikennöintipäivät vaihtelevat

Kustannusarvio ja kustannusten jakautuminen

Matkaketjupilotin kustannukset muodostuvat **liikennöitsijälle maksettavasta korvauksesta, digitaalisen järjestelmän kustannuksista sekä mahdollisista markkinointikustannuksista.**

Esimerkiksi Matkahuolto veloittaa matkatieto-, kertalippujen myynti- ja raportointipalveluiden käyttöönotosta 125 €/reitti (+ alv. 25,5 %) ja lisäksi lipunmyynnistä 10 % palkkion sekä 0,9 €/lippu palvelumaksun.

Liikennöitsijälle maksettavan korvauksen määrää on arvioitu käyttäen seuraavia olettamuksia:

- Liikennöitsijälle maksetaan korvaus vain toteutuneista lähdöistä.
- Lipputulot vähennetään liikennöitsijälle maksettavasta korvauksesta.
- Lippujen hinnat
 - Paltamo, Ristijärvi ja Sotkamo 20 €
 - Hyrynsalmi 35 €
 - Puolanka, Suomussalmi ja Kuhmo 50 €
- Liikennöitsijän laskuttama kilometrihintaa on 2 €/km.

Liikennöintikustannuksista on laskettu kaksi eri skenaariota, jotka on esitetty seuraavalla sivulla. ”Worst case” -skenaario pohjautuu täysin teoreettiseen tilanteeseen, jossa kaikki mahdolliset vuorot toteutuvat ja kyydissä on yksi matkustaja per vuoro. Tällä skenaariolla kuvataan, mitä

pilotin liikennöinti voisi enimmillään maksaa, mutta skenaarion toteutuminen on käytännössä mahdotonta. ”Realistinen arvio” -skenaariossa on pyritty arvioimaan toteutuvien lähtöjen ja matkustajien määriä mahdollisimman realistisesti. Pilotin todelliset kustannukset ovat siis varsin todennäköisesti suuruusluokaltaan tämän skenaarion mukaisia.

Kuntien/muiden tahojen maksettavaksi tulevat liikennöintikustannukset riippuvat siitä, kuinka paljon vuoroja ajetaan ja paljonko vuoroilla on matkustajia.

Kustannusten jakamisesta eri kuntien/muiden tahojen kesken tulee sopia ennen pilotin toteutusta. Seuraavalla sivulla esitetyissä kustannusarvioissa kustannuksia on jaettu kahdella eri tavalla:

- a. kustannukset jaetaan tasan kaikkien kuntien kesken
- b. kustannukset jaetaan kuntaan ajettavien vuorojen suhteessa (=vuoron kustannukset jaetaan tasan niiden kuntien kesken, joista vuorolla on ollut matkustajia)

Mikäli rahoitukseen osallistuu kuntien lisäksi esimerkiksi matkailuyrityksiä, voidaan näiden tahojen rahoitusosuudet vähentää tasaisesti kaikkien kuntien kustannuksista tai vain sen reitin varrella olevien kuntien kustannuksista, missä yritys sijaitsee.

Realistinen arvio

- Tarjolla olevista vuoroista toteutuu
 - Kuhmon suunnalla 70 %, joista ajetaan 30 % Kuhmoon ja 70 % Sotkamoon
 - Suomussalmen suunnalla 50 %, joista ajetaan 60 % Suomussalmelle, 20 % Hyrynsalmelle ja 20 % Ristijärvelle
 - Puolangan suunnalla 20 %, joista ajetaan 50 % Puolangalle ja 50 % Paltamoon
- Jokaisella vuorolla on 2,5 matkustajaa (matkustajien oletetaan jakautuvan kuntien välillä samoin, kuin ajettavat vuorotkin, eli esim. Kuhmoon ajettavilla vuoroilla on matkustajia vain Kuhmoon)

Yhteys kaikille lennoille (pl. yölennot) suosituksen mukaisesti

- **6 kk pilotti 47 000 €**
 - Noin 7 000 € per kunta jos kustannukset jaetaan tasan kuntien kesken
 - Noin 3 000–14 000 € per kunta jos kustannukset jaetaan kuntaan ajettavien vuorojen suhteessa
- **12 kk pilotti 93 000 €**
 - Noin 13 000 € per kunta jos kustannukset jaetaan tasan kuntien kesken
 - Noin 6 000–28 000 € per kunta jos kustannukset jaetaan kuntaan ajettavien vuorojen suhteessa

Yhteys vain yhdelle lennolle per päivä

- **6 kk pilotti 36 000 €**
 - Noin 5 000 € per kunta jos kustannukset jaetaan tasan kuntien kesken
 - Noin 2 000–11 000 € per kunta jos kustannukset jaetaan kuntaan ajettavien vuorojen suhteessa
- **12 kk pilotti 72 000 €**
 - Noin 10 000 € per kunta jos kustannukset jaetaan tasan kuntien kesken
 - Noin 4 000–22 000 € per kunta jos kustannukset jaetaan kuntaan ajettavien vuorojen suhteessa

”Worst case”-skenaario

(= mitä pilotti voisi maksaa enimmillään)

- Kaikki mahdolliset vuorot ajetaan
- Jokaisella vuorolla on 1 matkustaja
- Kaikki vuorot ajetaan Kuhmoon, Suomussalmelle ja Puolangalle asti

Yhteys kaikille lennoille (pl. yölennot) suosituksen mukaisesti

- **6 kk pilotti 241 000 €**
 - Kustannustenjakotavasta riippuen noin 29 000–40 000 € per kunta
- **12 kk pilotti 483 000 €**
 - Kustannustenjakotavasta riippuen noin 57 000–80 000 € per kunta

Yhteys vain yhdelle lennolle per päivä

- **6 kk pilotti 187 000 €**
 - Kustannustenjakotavasta riippuen noin 22 000–31 000 € per kunta
- **12 kk pilotti 374 000 €**
 - Kustannustenjakotavasta riippuen noin 44 000–62 000 € per kunta

SITOWISE

The Smart City Company